

TILSYNS- RAPPORT

2023

Høyskolen for ledelse og teologi

Periodisk tilsyn med systematisk kvalitetsarbeid

NOKUT

NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – er et faglig uavhengig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

NOKUTs samfunnsoppdrag, oppgaver og faglige uavhengighet er definert i universitets- og høyskoleloven og er nærmere spesifisert i forskrifter. I tillegg utfører NOKUT tilsyns- og forvaltningsoppgaver etter delegasjon fra departementet.

Formålet med NOKUTs virksomhet er å sikre og fremme kvalitet i utdanning ved

- å føre tilsyn med, informere om og bidra til å utvikle kvaliteten i norsk høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning
- å godkjenne og informere om utenlandsk utdanning og informere om mulighetene for godkjenning av utenlandsk utdanning og kompetanse i Norge

NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og godkjent høyere utenlandsk utdanning.

NOKUT bruker sakkyndige i akkrediteringer, tilsyn, evalueringer, godkjenning av utenlandsk utdanning og prosjekter.

Du kan lese mer om arbeidet vårt på nokut.no.

NOKUT er sertifisert som miljøfyrtårn

Institusjon	Høyskolen for ledelse og teologi
Sakkyndige	Kristin Aldridge, Tomas Sundnes Drønen, Ola Honningdal Grytten og Jonas Tosteby
Dato for vedtak	20. april 2023
NOKUTs saksnummer	21/07422

Forord

NOKUT fører tilsyn med kvaliteten i høyere utdanning og skal bidra til kvalitetsutvikling ved institusjonene. Dette gjør vi blant annet gjennom å føre tilsyn med institusjonenes systematiske kvalitetsarbeid. Alle norske universiteter og høyskoler er pålagt å ha dokumenterte interne systemer for kvalitetssikring av utdanningen. Det skal ikke gå mer enn åtte år mellom hvert tilsyn med en institusjons systematiske kvalitetsarbeid. Tilsynsrapporten med den sakkyndige komiteens innstilling var grunnlaget for behandlingen i NOKUTs styre 20. april 2023, hvor følgende vedtak ble fattet:

Det systematiske kvalitetsarbeidet ved Høgskolen for ledelse og teologi er tilfredsstillende: Alle krav i universitets- og høyskoleloven §§ 1-6 og 4-3 (5), studiekvalitetsforskriften § 2-1 (2) og studietilsynsforskriften § 4-1 er oppfylt.

Den sakkyndige komiteen hadde følgende sammensetning:

- Tomas Sundnes Drønen, dekan, Fakultet for teologi, diakoni og ledelsesfag, VID Vitenskapelige høgskole (komitéleder)
- Ola Honningdal Grytten, professor, Institutt for samfunnsøkonomi, Norges Handelshøyskole
- Jonas Tosteby, viserektor, Högskolan Dalarna
- Kristin Aldridge, student, bachelor i ledelse og digitalisering, Høgskolen i Innlandet

Den sakkyndige komiteen har vurdert det systematiske kvalitetsarbeidet ved Høgskolen for ledelse og teologi basert på skriftlig dokumentasjon fra institusjonen og besøk ved institusjonen 8. juni og to digitale intervjuer i etterkant av besøket, henholdsvis 10. og 14. juni. Komiteen leverte sin innstilling 20. mars 2023. Seniorrådgiver Birgitte Ulvevadet har vært NOKUTs saksansvarlig i tilsynet. NOKUT ønsker å takke den sakkyndige komiteen for vel utført arbeid. NOKUT vil også takke alle ansatte og studenter ved Høgskolen for ledelse og teologi som har bidratt til komiteens arbeid gjennom å dokumentere kvalitetsarbeidet, delta i intervjuer og annet.

Oslo, 20. april 2023 Kristin Vinje

Abstract

Since 2003, Norwegian higher education institutions are subject to an external review of their quality assurance practices and quality work every six to eight years. The review is conducted by the Norwegian Agency for Quality Assurance in Education (NOKUT) in compliance with the European Standards and Guidelines 2015 (ESG) and based on the Act relating to universities and university colleges as well as the Ministerial Quality Assurance Regulations and NOKUT's Academic Supervision Regulations. A possible outcome of non-compliance with existing regulations can lead to limitations in the institution's accreditation rights.

The reviews are carried out by expert committees appointed by NOKUT and are based upon comprehensive documentation submitted by the respective institutions on the strategy, setup and implementation of their internal quality assurance systems and systematic quality work. An examination of the documentation is followed by an on-campus site visit, where institutional key actors, such as leadership, relevant faculty members, administrative staff and students are interviewed.

Norwegian school of leadership and theology (NSLT) is a private institution that offers studies in theology, religion and leadership. NSLT was established in 2008 yet has organizational roots back to the Norwegian Baptist Theological Seminar which has provided theological education since 1910. NSLT is owned and governed jointly by the Norwegian Baptist Union and Filadelfia Church Oslo on behalf of the Pentecostal movement in Norway. In 2021, the institution hosted 264 students and 25 full-time employees, including both academic and administrative staff members.

In 2022, NSLT underwent an external periodic review for the third time. The expert committee concluded that NSLTs quality assurance system complies with all the legal requirements. Systematic quality work is based on the institution's strategy and is closely linked to NSLTs central principles. The institution collects information from relevant sources and uses this information effectively to develop its study portfolio as well as the quality of its study programmes.

Despite NSLTs full compliance with existing regulations, the expert committee concludes their review with some suggestions for further improvement of NSLT's systematic quality work. The committee recommends NSLT to strengthen the on-boarding process of both Norwegian and international student representatives, to secure a higher response rate on student evaluations, and to formalize informal student feedback. Furthermore, procedures around work experience should become more formalized. Finally, NSLT should ensure more full-time academic positions to reduce vulnerability and strengthen continuity in academic work.

Innhold

1 Om tilsynet ved Høyskolen for ledelse og teologi	6
2 Om HLT og organiseringen av kvalitetsarbeidet	7
2.1 Om Høyskolen for ledelse og teologi.....	7
2.2 Organisering av kvalitetsarbeidet.....	9
3 Vurderinger og konklusjoner for de enkelte kravene	13
3.1 Universitets- og høyskoleloven.....	13
3.2 Studiekvalitetsforskriften	17
3.3 Studietilsynsforskriften	19
4 Komiteens samlede konklusjon	33
5 Vedlegg til komiteens innstilling.....	34
6 Institusjonens uttalelse til komiteens innstilling	35

1 Om tilsynet ved Høgskolen for ledelse og teologi

Høgskolen for ledelse og teologi (HLT) ble 26. august 2021 bedt om å sende inn dokumentasjon på hvordan kvalitetsarbeidet ved høgskolen oppfyller gjeldende krav i lov og forskrifter. I tillegg til dokumentasjon på kvalitetsarbeidet på institusjonsnivå ba NOKUT høgskolen om å sende inn dokumentasjon på kvalitetsarbeidet ved følgende studietilbud:

- Bachelor i teologi og ledelse, Oslo
- Bachelor i religion og samfunn (heltid og deltid), Oslo
- Årsstudium i misjon og kirke, Stavanger

HLT sendte inn dokumentasjon på institusjonsnivå den 7. mars 2022 og dokumentasjon på studietilbudsnivå den 28. mars 2022. Studentorganet sendte ikke en uttalelse til NOKUT. NOKUT gjennomførte institusjonsbesøk ved høgskolen den 8. juni og gjennomførte i tillegg to digitale intervjuer i etterkant av besøket, henholdsvis 10. og 14. juni. Den sakkyndige komiteen intervjuet da representanter for institusjonens øverste ledelse, studenter med og uten tillitsverv, undervisere fra de utvalgte studietilbudene, avdelingsledere, studieprogramledere og emneansvarlige. Representanter fra administrasjonen, bibliotek, studentpastor, Forsknings- og utviklingsutvalget, LMU, høgskolens styre og representanter fra samfunns- og arbeidsliv ble også intervjuet. Vurderingene til den sakkyndige komiteen er basert på dokumentasjon fra institusjonen og intervjuer under institusjonsbesøket.

HLT fikk den sakkyndige innstillingen til offentlig uttalelse 1. februar 2023, med en frist på fem uker. Den 7. mars 2023 sendte HLT en offentlig uttalelse til innstillingen med vedlagt ny dokumentasjon på at høgskolen både hadde revidert sine rutiner for og gjennomført periodiske evalueringer av studietilbud. Den sakkyndige komiteen justerte sine vurderinger av om kravet i studiekvalitetsforskriften § 2-1 (2) er oppfylt etter å ha mottatt den nye dokumentasjonen. Den skriftlige dokumentasjonen er tilgjengelig i elnnsyn – offentlig elektronisk postjournal.

2 Om HLT og organiseringen av kvalitetsarbeidet

2.1 Om Høgskolen for ledelse og teologi

Høgskolen for ledelse og teologi (HLT) er en privat høyskole med akkrediterte studietilbud. HLT ble formelt etablert 14. januar 2009, med pinsebevegelsen og baptistsamfunnet som eiere. Høgskolen bygger videre på den tidligere høyskolen Baptistenes Teologiske Seminars utdanningsvirksomhet. I høyskolens kvalitetssystem står det at ledelsen skal arbeide målrettet for å videreføre høyskolens formål og identitet med vekt på kombinasjonen av akademiske studier og baptistisk, karismatisk og pentekostal spiritualitet.

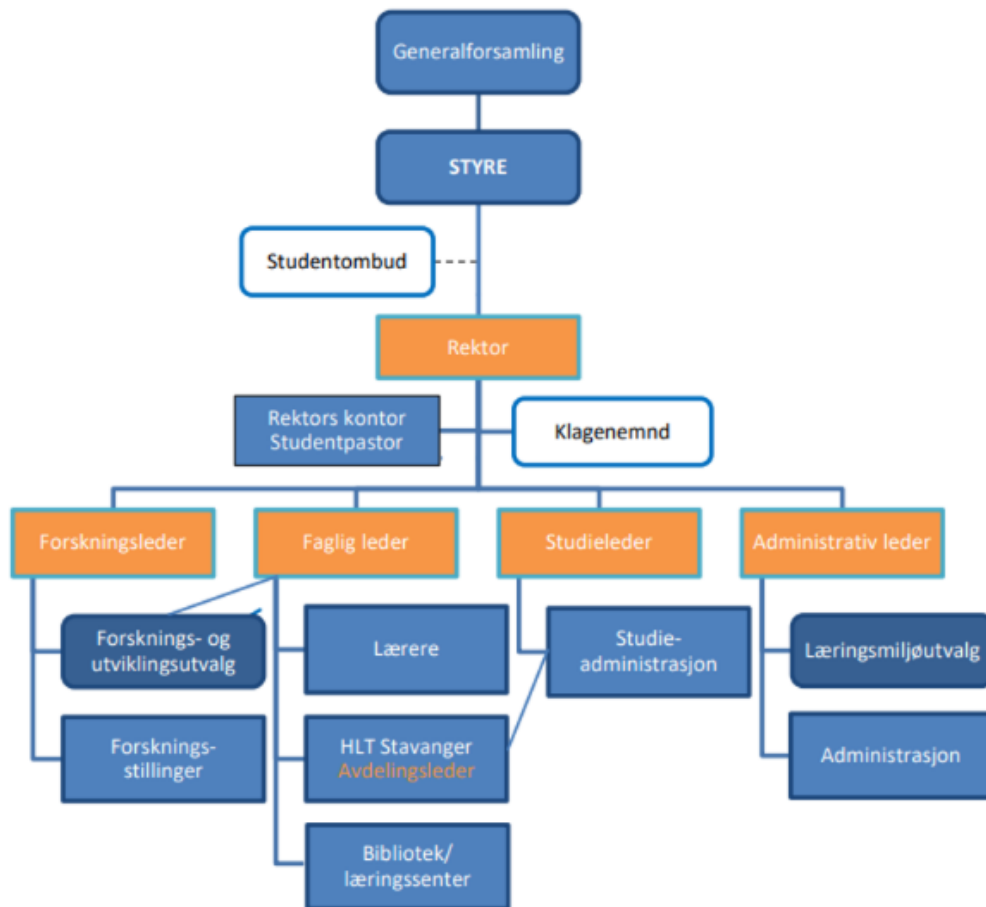
Høgskolen har som hovedformål å

- gi høyere utdanning innenfor teologi, ledelse og andre relevante fag for pastortjeneste og annen tjeneste innenfor kirke, skole og samfunn
- utføre forskning og faglig utviklingsarbeid på høyt nivå
- stimulere menigheter og menighetsliv gjennom kunnskapsformidling og veiledning
- stimulere til verdibasert innovasjons- og transformasjonsledelse innenfor kirke, skole og samfunn
- sørge for nær og personlig oppfølging av den enkelte student med sikte på å vekke, bevare og utdype sant kristelig liv hos studenten

I 2021 hadde HLT 264 registrerte studenter og 24,3 tilsatte årsverk, hvorav 13,6 i faglige stillinger. Høgskolen mottok ca. 15 millioner i statsstøtte i 2020, og ca. 17 millioner i 2021, som følge av flere studieplasser. HLT har studietilbud i Oslo og Stavanger, og høyskolen arbeider for å tilby faste samlingsbaserte tilbud i Bergen. HLT Oslo er på tilsynstidspunktet lokalisert i St. Olavs gate 24 i Oslo sentrum, samtidig som det arbeides med utbygging av tidligere lokaler på Stabekk i Bærum.

Bachelorprogrammet i teologi og ledelse (tidligere bachelor i kristendom frem til 2010) har vært kjernen i høyskolens studietilbud siden starten. Studieporteføljen har gradvis blitt utvidet med valgbare årsstudier og emnegrupper. Siden 2013 har HLT vært samarbeidende institusjon for master i ledelse og menighetsutvikling ved Ansgar høyskole. I 2018 fikk HLT godkjent et bachelorprogram i religion og samfunn av NOKUT, hvor også nytt årsstudium i samfunnsfag står sentralt. I 2020 etablerte HLT et årsstudium i misjon og kirke i Stavanger. Fra høsten 2021 tilbys begge bachelorprogrammene på både norsk og engelsk.

Generalforsamlingen er høyskolens øverste organ og oppnevner eierrepresentanter til styret. Styret består av seks eksterne, herunder styreleder og nestleder, én studentrepresentant og én ansattrepresentant. Rektor er sekretær for styret og ansvarlig for å forberede saker til styremøtene. Rektor og prorektor møter fast i styret, men har ikke stemmerett. Høgskolens ledergruppe består av rektor, forskningsleder, faglig leder, studieleder og administrativ leder.

Figur 1: Organisasjonskart for Høyskolen for ledelse og teologi AS¹

Høyskolen for ledelse og teologi og NOKUT

HLT er en høyskole med akkrediterte studietilbud. Høyskolen fikk akkreditering for bachelorutdanningen i teologi og ledelse i 2010. I 2018 fikk høyskolen akkreditering for bachelorutdanningen i religion og samfunn. NOKUT har tidligere gjennomført to evaluering av system for kvalitetssikring ved HLT. Systemet for kvalitetssikring ble godkjent av NOKUT i 2010 og 2015.

¹ Rektangler med rette hjørner representerer ansatte, mens avrundede hjørner viser styrever og utvalg/funksjoner. Lederansvar er markert med oransje skrift og ledergruppen med oransje bunn. Hvit bunn og/eller stiptet linje markerer uavhengighet.

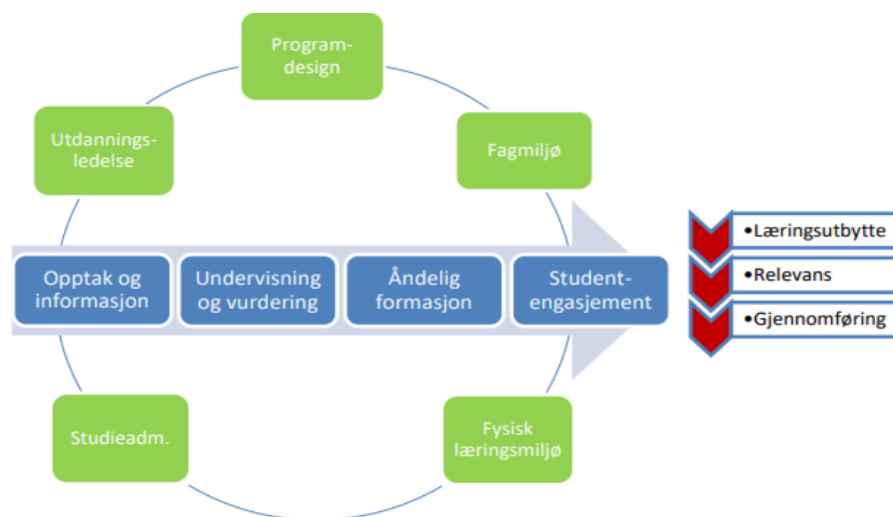

2.2 Organisering av kvalitetsarbeidet

Kvalitetssystemet

Ved evalueringen av HLTs system for kvalitetssikring i 2015 oppfordret den sakkyndige komiteen HLT til å forenkle og nedskalere kvalitetssystemet til høgskolen. Med bakgrunn i den tilbakemeldingen har HLT revidert kvalitetssystemet ved flere anledninger etter evalueringen, og den siste revisjonen ble vedtatt av styret i oktober 2021.

Det er et mål for HLT at kvalitetsarbeidet skal omfatte alle vesentlige sider ved utdanningen, fra inntak til fullført studium. Samtidig står det i kvalitetssystemet at det er vanskelig å gi en entydig definisjon av hva som menes med god kvalitet. HLT har derfor valgt å beskrive ulike aspekter ved utdanningskvalitet knyttet til struktur og rammer, prosess og resultater. Dette er visualisert i følgende illustrasjon:

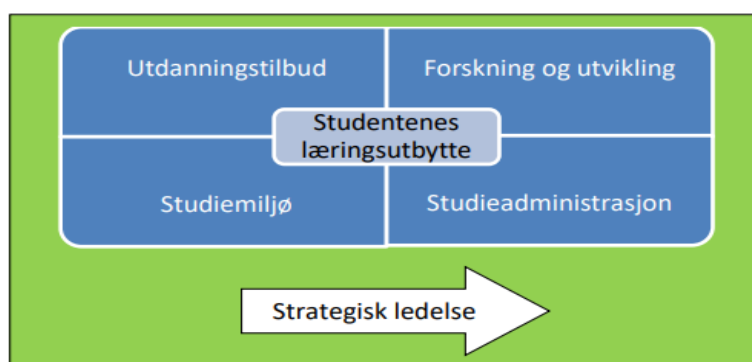
Figur 2: Aspekter ved utdanningskvalitet knyttet til struktur og rammer, prosess og resultater

I kvalitetssystemet står det at **struktur- og rammekvalitet** omfatter programdesign, fagmiljø, fysisk læringsmiljø, studieadministrasjon og utdanningsledelse. Studietilbudene må inneholde relevante fag og ha en naturlig progresjon og oppbygning. Læringsmålene i de enkelte emnene skal til sammen dekke den overordnede beskrivelsen av læringsutbyttet. Det står videre at et solid fagmiljø sikrer forskningsbasert innhold og pedagogisk undervisning som leder til høy kompetanse hos studentene. Tydelig utdanningsledelse skal i henhold til høgskolen binde de ulike aspektene sammen.

Prosesskvalitet beskriver viktige kvalitetsområder underveis i studieløpet. Høy kvalitet på opptak har som mål å rekruttere kvalifiserte og motiverte studenter. Dekkende informasjon om studietilbudene til aktuelle søkere er også viktig. God undervisning og vurdering har sitt utgangspunkt i et velfungerende fagmiljø med forskning, utvikling og kollegial veiledning. Åndelig formasjon innebærer at høgskolens verdier preger læringsfellesskapet. Slik kan det

bygges en kvalitetskultur hvor studenter opplever at undervisning, vurdering og personlig utvikling henger sammen. HLT mener at studentengasjement er en av de viktigste forutsetningene for læring og utvikling.

Det står videre i kvalitetssystemet at **resultatkvalitet** omfatter læringsutbytte, relevans og gjennomføring. Kompetansen studentene tilegner seg, skal bidra til livslang læring og videre utvikling. For HLT er det særlig viktig å tilby relevant utdanning for kristen tjeneste i kirke, skole og samfunn. Gjennomføringskvalitet innebærer at flest mulig studenter fullfører studiene på normert tid, men også at det tilrettelegges for fleksible studieordninger.

Figur 3: Operasjonalisering av aspekter gjennom fem kvalitetsområder som skal bidra til studentenes læringsutbytte

Ut fra de overnevnte aspektene ved utdanningskvalitet har HLT kommet frem til at kvalitetsområdene som kvalitetsarbeidet skal knyttes til, er 1) utdanningstilbud, 2) forskning og utvikling, 3) studiemiljø, 4) studieadministrasjon og 5) strategisk ledelse. Studentenes læringsutbytte inngår i de fire første kvalitetsområdene.

Utdanningstilbud innebærer at studietilbudene skal ha god struktur og høy kvalitet med samsvar mellom læringsmål i hvert emne og den overordnede beskrivelsen av læringsutbyttet. Undervisning og vurdering skal oppleves inspirerende og utviklende gjennom studentaktive undervisnings- og læringsformer som skaper engasjement.

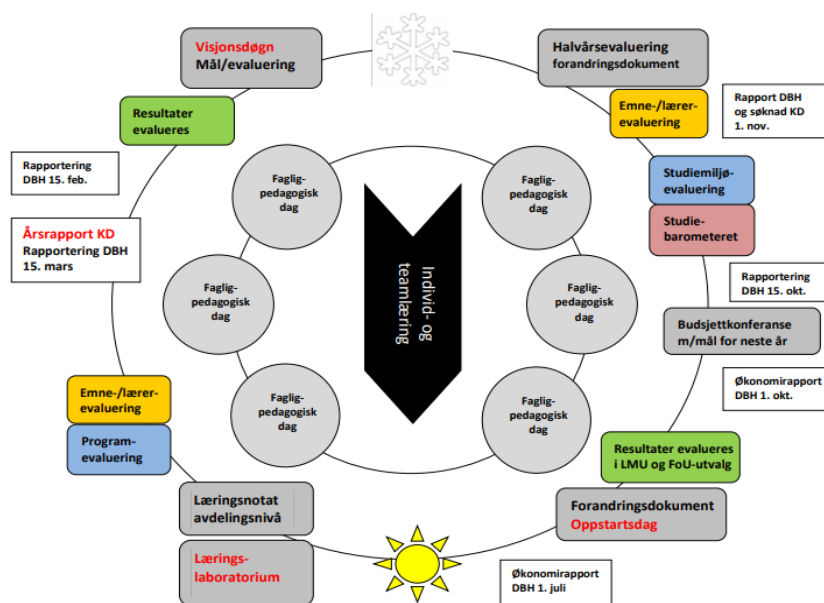
Forskning og utvikling innebærer aktiv forskning og deltakelse i faglige nettverk nasjonalt og internasjonalt, som skal sikre solid kompetanse i høyskolens fagmiljø og utvikle ny kunnskap. Utviklingsarbeid gjennom interne kurs, kollegasamarbeid, FoU-utvalg og internasjonalt samarbeid skal bidra til høy kvalitet i undervisningen.

Studiemiljø innebærer at studentaktiviteter, inspirerende lokaliteter og rekruttering av motiverte studenter skal bidra til et godt og internasjonalt studiemiljø. Utdanningen skal legge til rette for åndelig formasjon og egen utvikling.

Studieadministrasjon innebærer at opptak og god veiledning skal sikre motiverte studenter som gjennomfører på kortest mulig tid. Det skal finnes fleksible studieløp som gir relevant kompetanse. Gode rutiner og bruk av digitale verktøy skal sørge for en best mulig studiehverdag for studenter og ansatte.

Strategisk ledelse skal integrere overnevnte områder organisatorisk og innholdsmessig gjennom kvalitetssikringssystemet. Høgskolens ledelse skal ta strategiske grep for å videreutvikle høgskolen i tråd med formål, visjon og verdier.

HLT har utarbeidet et årshjul med milepæler gjennom året, som skal bidra til at det arbeides systematisk for å sikre kvalitet i alle ledd

Figur 4: Årshjul for evalueringsarbeidet ved HLT²

Aktørenes ansvar og oppgaver som er beskrevet i kvalitetssystemet

Rektor har ansvar for strategisk ledelse og skal drive organisasjonsutvikling gjennom målstyring, evaluering og årsrapportering. Rektor skal følge opp og ha personalansvar for ledergruppen og studentpastor, forberede saker til og skrive referat fra styremøtene og representere HLT overfor eierne, samarbeidspartnerne og UH-sektoren.

Forskningsleder er også viserektor med ansvar for forskningsstrategi, forskningsprosjekter og høgskolens FoU-arbeid. Forskningslederen har også personalansvar for forskerne og skal bistå rektor i strategisk planlegging.

Faglig leder har ansvar for utvikling av studietilbud, pedagogisk utvikling, FoU-utvikling, internasjonalisering, stillingsplan og bibliotekstjenester, samt personalansvar for underviserne. Avdelingsleder ved HLT Stavanger er underlagt faglig leder.

² Årshjulet går mot høyre. Den grå fargen viser stabens evalueringsmøtepunkter gjennom året. Rødt skrift viser de viktigste møtepunktene. De øvrige fargene viser evalueringer fra studenter, lærere, LMU og FoU-utvalget. Hvite bokser symboliserer rapporteringer til departementet og DBH.

Studieleder har ansvar for studieadministrasjonen med opptak, studieveiledning og eksamen, rapportering til DBH samt gjennomføring og oppfølging av ulike studentundersøkelser sammen med administrativ leder, samt personalansvar for de ansatte i studieadministrasjonen.

Administrativ leder har ansvar for HR, økonomi, daglig drift, internkontroll og HMS, læringsmiljø, læringsmiljøutvalget, IT og markedsføring samt oppfølging av alumni. Administrativ leder har også personalansvar for ansatte i drifts- og informasjonsavdelingen.

Faglærere og emneansvarlige har ansvar for at det gjennomføres god undervisning, og at studentene er godt informert om arbeidskrav, undervisningsplan og bibliotek tjenester. Videre skal faglærere og emneansvarlig sikre at alle emner evalueres av både studenter og faglærere. Emneansvarlig har i tillegg ansvar for å sammenstille studentenes evalueringer.

Råd og utvalg

Styret har det overordnede ansvaret for utdanningskvaliteten og for kvalitetsarbeidet ved HLT. Styret behandler årsrapporter, strategiplaner og saker som angår revidering og akkreditering av studietilbud og revideringer av kvalitetssystemet. Styret godkjenner også årsrapporten om kvalitetsarbeid.

Læringsmiljøutvalget (LMU) består av to studentrepresentanter, en valgt representant for de ansatte og en representant fra ledergruppen. LMU skal delta i evaluering og planlegging av tiltak som gjelder læringsmiljø, og gi innspill om alle forhold som berører studentenes studiemiljø.

Studentrådet velges av studentene hver høst og er representert i høyskolens styre, LMU og klagenemnda. Høgskolen har en egen studentrådskontakt som har faste møter med studentrådsleder.

Utvalget for forskning og utvikling (FoU-utvalget) består av faglig leder, forskningsleder og seksjonsledere og skal stimulere til forskning og utviklingsarbeid ved HLT.

Klagenemnda består av en ekstern jurist, to representanter for de ansatte og to studenter og skal behandle klager på enkeltvedtak.

Studentorganer

Studentforeningen for HLT består av alle høyskolens studenter. Allmøtet velger et studentråd som oppnevner representanter til LMU og høyskolens styre.

International Student Union er en lokal forening for internasjonale studenter. Ledelsen velges blant skolens internasjonale studenter. Foreningen samarbeider med studentrådet.

3 Vurderinger og konklusjoner for de enkelte kravene

3.1 Universitets- og høyskoleloven

Kvalitetssikring

§ 1-6 Universiteter og høyskoler skal ha et tilfredsstillende internt system for kvalitetssikring som skal sikre og videreutvikle kvaliteten i utdanningen. Studentevalueringer skal inngå i systemet for kvalitetssikring.

Vurdering

Kvalitetssystemet

HLTs kvalitetssystem har vært revidert i flere omganger og ble sist endret oktober 2021. Ifølge høyskolen har målet vært både å forenkle kvalitetssystemet og å innpasse de ulike kvalitetsprosessene på en mer hensiktsmessig måte i det systematiske kvalitetsarbeidet.

Kvalitetssystemet ved HLT er tredelt:

- Første del inneholder overordnet strategi for høyskolen med formål, visjon og verdier.
- Andre del av kvalitetssystemet inneholder en beskrivelse av kvalitetsarbeidet knyttet til utdanning. Her gis det en oversikt over de ulike aspektene av utdanningskvalitet.
- Tredje del inneholder mal for hvert av læringsnotatene som skal skrives av faglig leder, forskningsleder, administrativ leder, studieleder, rektor og studentråd, samt rutine for akkreditering og revidering av studietilbud.

HLT operasjonaliserer de ulike aspektene av utdanningskvalitet gjennom fem kvalitetsområder, som er beskrevet i kapittel 2.2. Ledergruppens medlemmer har ansvar for hvert sitt kvalitetsområde og skriver årlig læringsnotater knyttet til sine respektive områder. Læringsnotatene diskuteres videre i de såkalte læringslaboratoriene, og revideringene legges inn i forandringsdokumentet. Nye og reviderte mål legges inn i handlingsplanen og årsrapporten som behandles i styret. Rapporteringen av kvalitetsområdene i læringsnotatene og HLTs årsrapport er tydelige og gir god styringsinformasjon. Oppfølgingsarbeidet er organisert i et årshjul hvor årsrapportene og årlige læringslaboratorier blir de viktigste milepælene, se kap. 2.

Et viktig premiss for HLT er at mål og kvalitetsområder i kvalitetsarbeidet og årlig rapportering samsvarer. Videre har høyskolen lagt vekt på at evaluering av studieåret skal kunne nyttiggjøres i rapporteringen for virksomhetsåret.

Komiteen mener at HLT sitt kvalitetssystem i stor grad bidrar til å sikre og videreutvikle utdanningskvaliteten ved høyskolen. Komiteen ser at systemet inneholder en rekke

kvalitative og kvantitative mål, og mener at systemet virker velstrukturert. Komiteen finner det positivt at systemet er lett tilgjengelig for studenter og ansatte på høyskolens nettsider.

Det er likevel grunn til å peke på noen svakheter ved systemet. Komiteen mener at det er lite systematikk i dokumentasjonen som innhentes fra studentene, og at HLT lener seg mye på studentrådets læringsnotat. Komiteen merker seg at mye av høyskolens kvalitetsarbeid gjennomføres uformelt, noe som fører til at HLT i mindre grad kan dokumentere hvordan evalueringer følges opp, og hvordan iverksatte tiltak formidles tilbake til studentene.

Studentevalueringer

Kvalitetssystemet ved HLT beskriver følgende studentevalueringer:

- avsluttende emneevaluering etter hver gjennomføring
- oppstarts- og studiemiljøevaluering, første studieår
- Studiebarometeret, andre studieår
- programevaluering, tredje studieår

Resultater fra undersøkelsene skal legges frem for FoU-utvalget og LMU og innlemmes i høyskolens årsrapport og i relevante læringsnotat for videre drøfting i læringslaboratorium.

Samlet sett gir disse evalueringene et godt nok kunnskapsgrunnlag for kvalitetsarbeidet ved høyskolen. Komiteen vil likevel påpeke at det synes å være til dels lav svarprosent på noen av de interne studentevalueringene, og de sakkyndige anbefaler høyskolen å innføre ytterligere tiltak for å øke svarprosenten.

Konklusjon

Kravene i universitets- og høyskoleloven § 1-6 er oppfylt.

Læringsmiljø

§ 4-3 (5) Institusjonens arbeid med læringsmiljøet skal dokumenteres og inngå som en del av institusjonens interne system for kvalitetssikring etter § 1-6.

Vurdering

Ved HLT er ikke læringsmiljø definert som et eget kvalitetsområde. Arbeidet med læringsmiljø kommer primært under kvalitetsområdene «studie- og arbeidsmiljø» og «studieadministrasjon», som ligger under ansvarsområdet til henholdsvis studieleder og administrativ leder. Selv om læringsmiljø ikke er definert som et eget kvalitetsområde, så vurderer komiteen at det foregår mye arbeid med læringsmiljøet ved høyskolen. I årsrapporten for 2020/2021 beskriver høyskolen flere tiltak som er iverksatt for å sikre trivsel. Studentene ved HLT bor spredt rundt i landet, og det er mange utenlandske studenter ved høyskolen. HLT gjennomfører «fadderuken» ved oppstart hver høst, som er viktig i arbeidet med å bygge opp et godt studiemiljø ved institusjonen. HLT har også en studentpastor som har uformelle samtaler med studenter som trenger hjelp og støtte.

Høyskolen forsøker jevnlig å arrangere sosiale treff i midttimen, enten fysisk eller digitalt. Midttimen er et felles tidspunkt på dagen der ingen studenter har undervisning, og brukes til alt fra informasjonsmøter om utveksling til bønnemøter. Høyskolen har også en «studentkontakt», som er en ansatt med ansvar for å holde et overordnet blikk på studentenes trivsel, og som er studentrådets primære kontakt inn mot staben ved HLT. Studenter kan også ta kontakt med studentrådet for nødvendig bistand. I redegjørelsen skriver HLT at det er kort avstand mellom studenter og ansatte, slik at innspill som regel fanges opp før saker blir meldt inn skriftlig. Denne betraktningen fikk komiteen også bekreftet under institusjonsbesøket. De sakkyndige fikk høre at det er «høyt trykk på administrasjonen», og at høyskolen derfor jobber med å styrke administrasjonsavdelingen.

Høyskolen har en Si fra-funksjon i form av en lenke på hjemmesiden. Lenken fører til et skjema for registrering av meldinger om avvik der studentene kan melde fra om kritikkverdige forhold og sviktende kvalitet. Avviks- og forbedringsmeldinger behandles videre i tråd med fastsatte retningslinjer. Utfylte rapporteringsskjemaer videreformidles til ansvarlig på de ulike områdene. Administrativ leder behandler varsler innen helse, miljø og sikkerhet samt læringsmiljø og IKT. Faglig leder behandler varsler om undervisning, og studieleder behandler varsler som gjelder studieadministrative forhold. Alle varsler skal loggføres for å dokumentere saksgangen, og den som varsler, skal få beskjed om at varselet er mottatt, og om den videre saksgangen. Under institusjonsbesøket kom det frem at Si fra-ordningen ved HLT benyttes i liten grad, fordi de fleste saker meldes inn gjennom e-post eller telefon, eller gjennom personlige samtaler med ansatte i administrasjonen. Det står ikke noe i retningslinjene om at studentene kan melde inn saker anonymt. På institusjonsbesøket ble spørsmålet tatt opp, og komiteen ble fortalt at det er fullt mulig å melde inn alle typer saker anonymt. Studentrådet er vant til å håndtere slike saker og har fått klar instruks om hvordan prosessen skal foregå. I slike saker tar studentrådet kontakt med administrativ leder eller studentpastor.

HLT har også et studentombud som studenter kan henvende seg til dersom de trenger bistand. Studentombudet har ikke fast kontorplass ved HLT, men kan kontaktes på en egen e-postadresse. Ombudet skal årlig gi en kort rapport om sin virksomhet, og rapporten skal legges frem for høyskolens styre og Læringsmiljøutvalget (LMU). Ombudet fikk ingen henvendelser i 2020/2021. HLT mener at grunnen til dette kan være at ordningen er relativt ny. LMU består av to studentrepresentanter, en valgt representant for de ansatte og en representant fra ledergruppen. På denne måten sikres det at innspill om forbedringstiltak når frem til ledergruppen. Instruks for LMU spesifiserer utvalgets oppgaver i tråd med lovens krav. Studentrådet velger studentrepresentantene. LMU initierer og følger opp saker som angår studentenes helhetlige studiemiljø ved HLT, og utvalget har en rådgivende funksjon inn mot høyskolens styre og ledelse. LMUs arbeid dokumenteres og inngår i høyskolens interne system for kvalitetssikring gjennom en årlig rapport som legges frem for høyskolens styre.

Komiteen synes det er positivt at høyskolen arbeider mye for å ha et godt læringsmiljø for sine studenter, og tviler ikke på at dette gode arbeidet vil fortsette. Komiteens inntrykk er likevel at mange studenter ikke er klar over de ulike mulighetene de har til å si fra eller be om hjelp, og at mange studenter derfor tar snarveier og henvender seg direkte til studieadministrasjonen, som igjen får et uforholdsmessig stort ansvar. Komiteen vurderer det som positivt at det er en viss grad av uformelt kvalitetsarbeid ved HLT, men råder høyskolen til å passe på balansegangen mellom uformelt og formelt kvalitetsarbeid. HLT bør innføre ytterligere tiltak for å synliggjøre de formelle kontaktkanalene for studentene. Totalt sett vurderer komiteen at det arbeides mye med læringsmiljøet ved høyskolen. Dette arbeidet er dokumentert og inngår som en del av HLTs kvalitetssystem.

Konklusjon

Kravene i universitets- og høyskoleloven § 4-3 (5) er oppfylt.

3.2 Studiekvalitetsforskriften

Periodiske evalueringer

§ 2-1 (2) Institusjonene skal gjennomføre periodiske evalueringer av studietilbudene sine. Representanter fra arbeids- eller samfunnsliv, studenter og eksterne sakkyndige som er relevante for studietilbudet, skal bidra i evalueringene. Evalueringresultatene skal være offentlige.

Vurdering

I henhold til høyskolens kvalitetssystem skal periodisk evaluering av alle studietilbud gjennomføres hvert femte år. HLT har utarbeidet en plan for evaluering av alle studietilbudene de neste fem årene, men høyskolen presiserer at evalueringene skal gjennomføres *minst* hvert femte år, som betyr at det også kan skje hyppigere dersom det skulle vise seg å være nødvendig. HLT har utarbeidet særskilte rutiner for periodisk evaluering av ulike typer studietilbud, og høyskolen har dokumentert én rutine for årsheter og emnegrupper, og en annen for studieprogram. Faglig leder har det operative ansvaret for begge former for periodisk evaluering. Komiteen vurderer at rutineene er grundig beskrevet, med et tydelig mandat for de som skal bidra i evalueringene.

Ifølge høyskolen skal formålet med periodisk evaluering av studietilbud være «å få faglige og strategiske vurderinger om videreutvikling for å sikre et godt læringsutbytte, som gir høy arbeidslivsrelevans og god rekruttering». Evalueringene skal også bidra til at «studentenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvd og vurdert på en faglig betryggende måte». HLT har gjennomført tre periodiske evalueringer som alle ble ferdigstilt i januar/februar 2023. Studietilbudene som ble evaluert, er *årsenhet i misjon og kirke*, emnegruppe innen praktisk teologi og *bachelor i teologi og ledelse*. Alle evalueringene er gjennomført i samsvar med høyskolens rutiner for periodisk evaluering. I begge rutineene kreves det en sammensetning av panelene som er i tråd med forskriftskravet om at «representanter fra arbeids- eller samfunnsliv, studenter og eksterne sakkyndige som er relevante for studietilbudet, skal bidra i evalueringene».

Begge formene for evaluering munner ut i en evalueringsrapport. For periodisk evaluering av årsheter og emnegrupper skal det skrives en kort rapport knyttet til studietilbudets læringsutbytte, oppbygning og relevans. For periodisk evaluering av studieprogram skal det skrives en lengre rapport med vurderinger av hvorvidt krav til studietilbud i studiekvalitetsforskriften og studietilsynsforskriften er oppfylt. I begge tilfeller skal det gis råd eller anbefalinger om kvalitetsforfremmende tiltak som skal følges opp av faglig leder. Rapporter fra periodisk evaluering av årsheter og emnegrupper skal legges frem for FoU-utvalget og ledergruppen. Rapporter fra periodisk evaluering av studieprogram skal behandles i FoU-utvalget, i de ulike fagseksjonene, i LMU ved behov og til slutt i høyskolens styre. Komiteen mener at evalueringene er grundige og tydelige, og at de viser gode

refleksjoner rundt både det som fungerer bra, og det som bør videreutvikles i studietilbudene.

Komiteen mener at høyskolen har gjennomført de tre evalueringene i samsvar med forskriftskravet til periodisk evaluering. Evalueringene gjennomføres med faste intervaller, alle aktuelle grupper er involvert i evalueringene, og evalueringsresultatene er offentlige.

Konklusjon

Kravene i studiekvalitetsforskriften § 2-1 (2) er oppfylt.

3.3 Studietilsynsforordningen

Strategi og kvalitetsområder

§ 4-1 (1) Institusjonens kvalitetsarbeid skal være forankret i en strategi og dekke alle vesentlige områder av betydning for kvaliteten på studentenes læringsutbytte.

Vurdering

Kvalitetsarbeidet ved HLT er forankret i høyskolens gjeldende strategiske plan. Strategiplanen er delt inn med ett formål og fem hovedmål. Hovedmålene er 1) utdanning, 2) forskning og utvikling, 3) studie- og arbeidsmiljø, 4) studieadministrasjon og 5) strategisk ledelse. Hovedmålene tilsvarer høyskolens utvalgte kvalitetsområder. Til hvert hovedmål er det utarbeidet strategiske mål for perioden 2021–2025. Høgskolen har også utarbeidet en treårig arbeidsplan for 2021–2023 som er konkret og tydelig på hva høyskolen skal arbeide med, og inndelt etter ledelsens ansvarsområder. Komiteen mener at HLT på en tilfredsstillende måte viser hvordan denne planen følges opp i det dokumenterte rapporteringsarbeidet.

Arbeidet med utdanningskvalitet er delt i fem kvalitetsområder. Under området utdanning viser HLT blant annet til følgende målsettinger av betydning for studentenes læringsutbytte: «Studentene skal oppleve inspirerende og utviklende undervisning som gjør det mulig for dem å integrere kunnskap, praksis og erfaring. Læringsprosessen skal oppleves god og resultere i det intenderte læringsutbyttet.» Kvalitetssystemet viser at hvert læringsnotat skal dokumentere hvert sitt kvalitetsområde.

Slik komiteen vurderer det, har praksis etter hvert blitt en betydelig del av mange av høyskolens studietilbud. I dokumentasjonen leser komiteen at studentene melder fra om et ønske om mer praksis. HLT skiver også at hoveddelen av de faglig ansatte har delte stillinger mellom undervisning og pastorarbeid, noe som også knytter studentene nærmere praksisfeltet. Komiteen merker seg at HLT arbeider mye med kvalitetsutvikling og kvalitetssikring av praksis, men hadde gjerne sett mer dokumenterte rutiner for dette arbeidet. Det er derfor komiteens anbefaling at høyskolen tar inn tydelige, felles rutiner for gjennomføring og evaluering av praksis i kvalitetssystemet og i kvalitetsarbeidet.

Høgskolens årsrapporter utgjør et viktig grunnlag for arbeidet med strategiske målsettinger, handlingsplaner og prioriteringer i høyskoledriften og i kvalitetsarbeidet.

Komiteens vurdering er at kvalitetsarbeidet ved HLT i tilstrekkelig grad er forankret i høyskolens strategi og dekker alle vesentlige områder av betydning for kvaliteten på studentenes læringsutbytte.

Konklusjon

Kravene i studietilsynsforordningen § 4-1 (1) er oppfylt.

Forankring og kvalitetskultur

§ 4-1 (2) Kvalitetsarbeidet skal være forankret i institusjonens styre og ledelse på alle nivåer. Institusjonen skal gjennom kvalitetsarbeidet bidra til å fremme en kvalitetskultur blant ansatte og studenter.

Vurdering

Forankring

Systembeskrivelsen til HLT viser hvilke deler av kvalitetsarbeidet de ulike rollene og enhetene ved høyskolen har ansvar for. Beskrivelsen viser rapporteringslinjer som går fra lederne for hvert kvalitetsområde, som også skriver hvert sitt læringsnotat. Notatene presenteres og diskuteres i det felles forumet læringslaboratorium. Studentrådet utarbeider også et kort læringsnotat. Kvalitetsområdene samsvarer med hovedmålene i årsrapporten. Årsrapporten utarbeides av ledergruppen og behandles i styret.

Kvalitetsarbeidet er forankret i høyskolens styre, som har ansvar for at den faglige virksomheten holder høy kvalitet. Styret behandler ulike årsrapporter, strategiplaner og revideringer av studietilbud og kvalitetssystemet. Det kom frem under institusjonsbesøket at styret ved behov innhenter ekstra informasjon og initierer nye saker. For eksempel var det styret som initierte igangsetting av arbeidet med en faglærerinstruks, som konkretiserer ulike kvalitetsrutiner for faglærere. Det var også styret som initierte strategiarbeidet, der styret satte i gang et arbeid i organisasjonen for å se på høyskolens utvikling i et 5–10 års perspektiv, og der resultatet ble en strategisk langtidsplan. Det er komiteens inntrykk at både kvalitetsarbeid og kvalitetsutvikling blir grundig behandlet av høyskolens styre, og at styret bidrar på en positiv måte i kvalitetsarbeidet ved høyskolen.

Kvalitetsarbeidet er forankret i høyskolens ledelse. Rektor har ansvar for integrerende og strategisk ledelse og forbereder saker til styret. Studieleder har ansvar for studieadministrasjonen med opptak, studieveiledning og eksamen samt gjennomføring og oppfølging av ulike studentundersøkelser sammen med administrativ leder. Administrativ leder følger opp avviksmeldinger og saker som behandles i LMU, og er ansvarlig for drifts- og informasjonsavdelingen. Komiteen mener kvalitetsarbeidet er godt forankret i styret og ledelsen på alle nivåer. Ansvar og roller er tydelig definert i kvalitetssystemet, i dokumentet som beskriver ansvarsfordeling i ledergruppen, og i faglærerinstruksen. Komiteen merker seg at ledergruppen har et stort formelt ansvar i kvalitetsarbeidet ved HLT.

De sakkyndige ser at relevant informasjon flyter oppover i systemet gjennom rapporteringshierarkiet. Det er imidlertid mindre tydelig for komiteen hvordan resultatene av rapporteringen, for eksempel i form av kvalitetsforbedrende tiltak, formidles nedover i systemet, og hvordan resultatene blir formidlet til studentene. Komiteen anbefaler høyskolen å styrke tilbakemeldingsløyfen og sikre at det blir tydelig for studentene hvilke beslutninger som er fattet, og hvor i systemet studentene finner informasjon om disse beslutningene.

Studentmedvirkning

HLT skriver at studentenes stemme blir hørt gjennom tett kontakt mellom studentrådet og studentkontakten samt studentrepresentasjon i LMU og i høyskolens styre. Høgskolen påpeker også at den tette dialogen med ansatte er en viktig del av studentenes medvirkning, i tillegg til skriftlige og muntlige studentevalueringer. Valg til LMU, høyskolestyret og studentrådet foregår på allmøte. Allmøte og valg til de ulike verv foregår i midttimen en av de første ukene på høsten. Studenter som ønsker å bli valgt, forteller litt om seg selv før valget gjennomføres. HLT har ikke klassetillitsvalgte, men i stedet noe som minner mer om programrepresentanter. Som nevnt under vurderingene av universitets- og høyskoleloven § 4-3 (5) om læringsmiljø, forstår komiteen det slik at det er vanskelig for høyskolen å få studenter til å engasjere seg i kvalitetsarbeidet. Komiteen mener det er viktig at HLT utarbeider mer formelle rutiner for opplæring av studentrepresentanter. Gjennom systematisk opplæring vil studentene bedre forstå sin rolle, hvilke muligheter de vil få gjennom medvirkning, og hvordan informasjon om kvalitetsarbeidet skal spres til andre studenter. Bedre opplæring vil også kunne bidra til at studentene finner en felles plattform der de kan snakke om studentpolitikk og kvalitetsarbeid.

Kvalitetskultur

Ifølge HLT ligger styrken ved å være en mindre høyskole i at det blir nær kontakt mellom de ansatte og mellom ansatte og studenter.

HLT arbeider på flere plan for å sikre studentenes trivsel. På institusjonsbesøket fikk komiteen høre at det er ganske vanlig at ansatte og studenter spiser lunsj sammen i kantinen, hvor det naturlig oppstår både sosial og faglig dialog. Etter hvert som HLT har blitt utvidet med både flere ansatte og et økende antall studenter, har høyskolen merket et behov for flere og mer formelle ordninger i tillegg, for å skape økt trivsel og økt læring.

Etter modell fra Ansgar høyskole har HLT innført samtalegrupper som møtes to ganger hvert semester for å oppmuntre og følge hverandre opp. De første to samlingene blir vanligvis ledet av en ansatt, mens de to siste gruppesamlingene blir arrangert av studentene selv. Erfaringen er at de to første gruppesamlingene er viktigst, og at trygghet og vennskap for de fleste er etablert inn mot andre semester.

For å øke læringsaktiviteten for studentene har HLT opprettet studentmentorstillinger. Mentorene har bistått medstudentene i faglige, sosiale og praktiske spørsmål. Dette tiltaket har vært spesielt viktig under koronapandemien. I tillegg har HLT gjennomført ekstra oppgaveveiledning og digitale skrivekurs. HLT arrangerer en årlig karrieredag der høyskolen inviterer menigheter og organisasjoner til å møte studenter ved HLT, med det mål å gi dem veiledning om hvor de bør studere videre etter endt bachelorutdanning, eller hvor de kan søke jobber. HLT har erfart at karrieredagen er en viktig rekrutteringsarena, der studenter kommer i kontakt med mulige fremtidige arbeidsgivere.

Et viktig element for å utvikle en kvalitetskultur blant ansatte ved høyskolen har vært å etablere jevnlig møteplasser. Dette har vært en bevisst strategi fra HLTs side, siden mange

av de faglig ansatte har kontor plass utenfor høyskolens lokaler. Staben møtes til to oppstartsdager i august, et visjonsdøgn i januar, en stabsdag i mars og to dagers læringslaboratorium i juni. På alle disse samlingene står evaluering og kvalitetsutvikling i sentrum. Selv om deler av kvalitetsarbeidet ved høyskolen foregår uformelt, merker komiteen seg at HLT bruker sin formelle organisering til å styrke kvalitetskulturen.

Komiteens inntrykk er at det er læringslaboratorium som er den aller viktigste møteplassen. Der drøftes felles temaer og utfordringer, planer legges, og løsninger blir funnet. Læringslaboratorium har eksistert siden høyskolen ble etablert. HLT skriver selv at denne møteplassen er av uvurderlig betydning for at høyskolen skal kunne utvikle og bevare en felles kvalitetskultur. Komiteen ser det som positivt at læringslaboratorium involverer nesten alle ansatte, men skjønner at det blir nødvendig med en annen form og annen type deltakelse etter hvert som høyskolen vokser. På institusjonsbesøket fikk komiteen høre at også studenter har blitt involvert i læringslaboratorium, noe som komiteen mener er veldig positivt.

I 2018/19 ble en plan for utvikling av universitets- og høgskolepedagogisk basiskompetanse presentert for lærerstaben, med den hensikt å møte minimumskravet om 200 timers universitets- og høgskolepedagogikk for ansatte i høyere utdanning. Høgskolen har satt av seks faglig-pedagogiske dager i studieåret der det arbeides med forskning, UH-pedagogikk, revisjon av emneplaner og annet kvalitetsarbeid. HLT har også introdusert en undervisningsportefølje der undervisernes pedagogiske refleksjoner og aktiviteter skal dokumenteres. I høyskolens årsrapport for 2020/2021 skriver HLT at færre undervisere enn forventet har tatt undervisningsporteføljen i bruk. Et annet grep har vært å introdusere kollegaveiledning. Kollegaveiledning er en peer review-prosess der faglig ansatte gir en presentasjon av sine emner til en kollega, som evaluerer fagets forskningsbaserte innhold. Det var imidlertid få som har klart å sette i gang med tiltaket på en effektiv måte. Høgskolen erkjenner at en svakhet i planen er den begrensede tiden som er satt av for å diskutere de ulike læringstemaene, men viser til at tiltaket er nytt på tilsynstidspunktet og at det er forventet en høyere deltakelse høst 2022. Likevel har de fleste faglig ansatte avsluttet det toårige internkurset i universitets- og høgskolepedagogikk med tilhørende arbeidskrav. Det er tydelig for komiteen at HLT arbeider for å utvikle undervisernes pedagogiske kompetanse og gjennomfører tiltak for at minstekravet til pedagogisk basiskompetanse blir oppfylt.

Informasjonsflyten tilbake til studentene er noe svak og usystematisk. Under institusjonsbesøket fikk komiteen høre at siden evalueringene gjennomføres på slutten av gjennomført emne og studietilbud, så er studentene mindre interessert i å høre om resultater, siden endringene uansett ikke angår dem. Komiteen mener at dette ikke er en god nok grunn, og råder høyskolen sterkt til å formalisere og systematisere tilbakemeldingssløyfen bedre. Dersom studentene får høre om endringer basert på tilbakemeldinger fra studentene selv, så blir kvalitetsarbeidet mer transparent, noe som igjen kan styrke studentenes engasjement i kvalitetsarbeidet. Komiteen er kjent med at det også gjøres justeringer underveis, basert på løpende tilbakemeldinger fra studentene i

emnet. Komiteen mener at faste og formaliserte midtveisevalueringer kan føre til at HLT får flere tilbakemeldinger fra studentene og mener at dette er noe HLT bør vurdere å innføre.

Komiteen merker seg at både studenter og ansatte fremhevet det positive, uformelle kvalitetsarbeidet ved høyskolen under institusjonsbesøket. De sakkyndige er enige i at uformelt kvalitetsarbeid kan spille positivt inn for en institusjons kvalitetskultur, men det kan også gjøre systemet sårbart ved at det vil være avhengig av enkeltpersoners oversikt og innsats, og av gode relasjoner mellom partene. Om HLT skal realisere sine ambisjoner om vekst, vil en kultur for uformelle løsninger kunne bli en utfordring. Systematisk dokumentasjon av kvalitetsarbeidet kan motvirke slik sårbarhet, og komiteen anbefaler at høyskolen i større grad systematiserer og formaliserer kvalitetsarbeidet for å styrke høyskolens kvalitetskultur. Komiteen minner om at det er kvalitetssystemet som skal være kjernen i kvalitetsarbeidet. Det er viktig at ansatte og studenter bruker systemet og ikke tar for mange uformelle snarveier.

Det er likevel ingen tvil for komiteen at kvalitetsarbeidet er forankret i høyskolens styre og ledelse på alle nivåer, og at HLT gjennom kvalitetsarbeidet bidrar til å fremme en kvalitetskultur blant ansatte og studenter.

Konklusjon

Kravene i studietilsynsforskriften § 4-1 (2) er oppfylt.

Ordninger for systematisk kontroll

§ 4-1 (3) Institusjonen skal ha ordninger for systematisk å kontrollere at alle studietilbud tilfredsstillende kravene i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-1 til § 3-4 og kapittel 2 i denne forskrift.

Vurdering

Ordninger for systematisk kontroll innebærer å ha både tilfredsstillende rutiner og tilfredsstillende praksis for gjennomgang av eksisterende studietilbud og for oppretting av nye studietilbud. For HLT, som ikke er en akkreditert høyskole, vil ikke systematisk kontroll ved oppretting av nye studietilbud være en relevant problemstilling, da høyskolen må søke NOKUT om å opprette nye studietilbud. Den siste søknaden (om utvidelse av studietilbudet *bachelor i religion og samfunn*) ble godkjent av NOKUT i 2018.

FoU-utvalget ba i 2020 om at det skulle utarbeides rutiner for akkreditering og revidering av studietilbud. I samme møte ble det også diskutert hvilken rolle FoU-utvalget skulle spille i dette arbeidet. HLT utarbeidet en rutine for akkreditering og revidering av studietilbud i 2021 som ble behandlet i FoU-utvalget.

I rutinen skilles det mellom tre prosesser:

- forslag om oppretting av nye studieprogram eller årsheter
- revidering av studieprogram
- oppretting og revidering av emner

Sammen med overnevnte rutine har HLT også lagt ved en mal/sjekkliste som skal benyttes for å sikre at alle kravene til studietilbud i studietilsynsforskriften ivaretas ved akkreditering og reakkreditering.

Akkreditering av nye studietilbud

Overnevnte rutine forklarer hvordan prosessen skal være for HLTs behandling av akkrediteringssøknader i fremtiden. Det er faglig leder, og/eller nedsatt prosjektgruppe som skal utrede nye studietilbud. Utredningen skal i henhold til rutinen inneholde en vurdering av om studietilbudet oppfyller høyskolens strategiske målsettinger, et forslag til studieplan med innpassing til øvrige studietilbud, en redegjørelse for krav i studietilsynsforskriften kap. 2, en vurdering av alle aspekter av utdanningskvalitet, dokumentasjon av relevans og samfunnsbehov samt en vurdering av økonomi og lokaliteter. Forslaget skal sendes på høring i organisasjonen. Forslaget legges først frem for FoU-utvalget og LMU, som drøfter dette og kommer med kommentarer og innspill. Utredningen med kommentarer fra utvalgene behandles deretter i ledergruppen. Ledergruppen legger deretter frem forslaget på Læringslaboratorium med sine egne og tidligere kommentarer gjennom faglig leders læringsnotat slik at hele staben kan gi innspill.

Ved oppretting av nye studietilbud skal det oppnevnes en ekstern sakkyndig komite for å vurdere og gi innspill til forslaget (med mindre NOKUT skal behandle søknaden). Ved behov skal komiteens vurdering sendes til ny behandling i FoU-utvalget og LMU. Rektor skal til

slutt fremme en innstilling overfor styret, som skal vedta søknad om eller godkjenne nytt studietilbud i henhold til høyskolens fullmakter. NOKUTs sakkyndige komite for tilsynet har blitt forelagt eksempler på styrebehandlinger av forslag til akkrediteringer, blant annet for *bachelor i religion og samfunn*.

Reakkreditering

Ved reakkreditering skal faglig leder, i henhold til rutinen, minst hvert 5. år ta initiativ til å revidere eksisterende studieprogram for å vurdere om de tilfredsstillende gjeldende krav. Revideringen skal omfatte en vurdering av krav i studietilsynsforskriften kap. 2, en vurdering av alle aspekter av utdanningskvalitet og forslag til tiltak/endringer basert på resultater fra revideringen. Et revideringsnotat med eventuelle forslag til endringer og oppfølgingstiltak skal skrives av faglig leder og sendes på høring i organisasjonen. Endringens omfang avgjør hvor bred høringen blir. Ved mindre endringer skal FoU-utvalget som minimum orienteres. Ved større endringer eller oppretting av nye emner skal også saken behandles i LMU før det går til ledergruppen. Til slutt går saken til læringslaboratorium gjennom faglig leders læringsnotat. Ledergruppen fremmer innstilling overfor styret. Det er til slutt styret som godkjenner revidering av studietilbud.

Oppretting og revidering av emner

Ved oppretting og revidering av emner er det i henhold til rutinen faglig leder som årlig skal vurdere behov for justeringer av høyskolens studietilbud i forbindelse med utarbeiding av sitt læringsnotat. FoU-utvalget kan også fremme forslag. Faglig leder, eller den/de som får delegert oppgaven, utarbeider forslag til oppretting eller revidering av emner. Forslaget skal inneholde en vurdering av om det er i samsvar med studietilbudets beskrivelse av læringsutbytte, et forslag til emnebeskrivelse, en vurdering av relevante aspekter ved utdanningskvalitet og forslag til tiltak/endringer. I samråd med FoU-utvalget skal faglig leder årlig bestille ekstern sensur av emnegrupper etter en rulleringsplan for å sikre ekstern evaluering av utdanningskvaliteten på emnenivå. Forslaget sendes på høring til FoU-utvalget, se over. Ledergruppen vedtar deretter revidering eller oppretting av nye emner. Mindre endringer i emnebeskrivelser for kommende semester foreslås av faglærer innen 15. mai og 15. november og effektueres av studieleder.

Retningslinjene er såpass nye at HLT ikke kan vise til eksempler på bruk av retningslinjene, men øvrig dokumentasjon viser at ledelsen holder seg oppdatert om studienes kvalitet og kontinuerlig reviderer studietilbud når dette er nødvendig. Særlig viktig for oppfølging av studietilbudene er læringsnotatene fra faglig leder og videre drøftinger i læringslaboratorium. Komiteen har også sett flere eksempler på diskusjoner om endringer i styret. Se forøvrig studietilsynsforskriften § 4-1 (4) for evalueringer av studietilbudene.

Systematisk kontroll av fagmiljø

Kravet om ordninger for systematisk kontroll som stilles i studietilsynsforskriften § 4-1 (3), innbefatter også kontroll av fagmiljøet knyttet til studietilbudene, jf. § 2-3. Komiteen kan ikke se at HLT har tydelige rutiner for kontroll av fagmiljø i kvalitetssystemet, men ser at de årlige læringsnotatene fra faglig leder, forskningsleder og administrativ leder blant annet tar for seg fagmiljøet ved høyskolen. Det vurderes om ansatte med førstekompetanse er

tilstrekkelig, om det rekrutteres ansatte med ønsket kompetanse, om det er tilstrekkelig med undervisningsressurser til å gjennomføre planlagte studietilbud etc.

Det er spesielt i faglig leders læringsnotat at fagmiljøet blir vurdert. I læringsnotatet fra 2020/2021 står det at høyskolens egne ansatte nesten dekker hele høyskolens undervisningsbehov og at kun 16 prosent av undervisningen må gjennomføres av «faste vikarer / gjestelærere». Det står videre i faglig leders læringsnotat at selv om undervisningsbehovet i stor grad er dekket, så blir det lite kapasitet for ekstern kursvirksomhet innenfor dagens ramme. I årsrapportene som går til KD, skriver også HLT litt om høyskolens faglige stillinger og hvordan det arbeides med å øke fagmiljøet gjennom satsing på flere stipendiatstillinger ved høyskolen, for at kompetansen skal bli tilpasset høyskolens behov, og utvikling av et førstelektorprogram. I årsrapporten står det også at andelen førstestillinger blant de faglig ansatte er nesten 50 prosent, og at det arbeides jevnlig med å øke andelen ytterligere.

Komiteen merker seg at mange av HLTs faglig ansatte har delte stillinger mellom undervisning og pastorarbeid. Dette er et bevisst valg fra høyskolens side, da delte stillinger kobler høyskolen tettere til praksisfeltet, noe som igjen gagnar studentene. Derfor er det ikke et utstrakt mål for HLT at det skal være flest mulig fulltidsstillinger ved høyskolen. Under institusjonsbesøket fikk komiteen vite at det er vanskelig å få tak i vikarer når faglig ansatte blir syke. Komiteen mener at høyskolen bør etterstrebe flere fulltidsstillinger, for å motvirke sårbarhet og sikre kontinuitet.

Gjennom både dokumentasjonen og samtaler under institusjonsbesøket har komiteen fått en forståelse av at det er en utfordring for HLT å rekruttere relevant fagpersonale med førstekompetanse. Komiteen merker seg at høyskolen jobber mye med å løse denne utfordringen, og forstår det slik at gjennom høyskolens planer om opprykk av førsteamanuenser til professor og stipendiater som snart fullfører doktorgradsutdanningen, så vil fagmiljøet bli styrket om få år.

Komiteen konkluderer med at HLT har ordninger for systematisk å kontrollere at alle studietilbud tilfredsstillers forskriftsfestede krav til studietilbud og fagmiljø.

Konklusjon

Kravet i studietilsynsforskriften § 4-1 (3) er oppfylt.

Systematisk innhenting av informasjon

§ 4-1 (4) Institusjonen skal systematisk innhente informasjon fra relevante kilder for å kunne vurdere kvaliteten i alle studietilbud.

Vurdering

HLT henter informasjon fra ulike kilder som danner grunnlaget for kvalitetsarbeidet. Høgskolens kvalitetsarbeid er organisert rundt de fem kvalitetsområdene utdanningstilbud, forskning og utvikling, studiemiljø, studieadministrasjon og strategisk ledelse, som består av ulike kategorier med definerte kvalitetsmål og tiltak. Høgskolen knytter informasjonen som innhentes til de utvalgte kvalitetsområdene.

HLT bruker flere relevante interne undersøkelser i sitt kvalitetsarbeid:

- Opstarts- og studiemiljøevalueringer tar sikte på å evaluere forhold rundt opptak, fadderuke, introduksjonskurs, markedsføring, studiemiljø mv.
- I programevalueringene evaluerer studentene hele studieprogrammet ved slutten av studieløpet.
- Emneevaluering evaluerer innhold og gjennomføring av det enkelte emne. Studentene gir først sin evaluering, og faglærer gir etterpå en samlet kommentar til studentenes tilbakemeldinger.
- Alumniundersøkelse blant tidligere studenter og arbeidsgivere for å kartlegge studieprogrammenes relevans for arbeid og videre studier. Undersøkelsen skal gjennomføres hvert 5. år. For HLT er det særlig viktig å tilby relevant utdanning for kristen tjeneste i kirke, skole og samfunn.

HLT bruker også eksterne undersøkelser i sitt kvalitetsarbeid:

- Studiebarometeret er særlig nyttig for HLT som sammenlikningsgrunnlag med andre høyskoler og universiteter.
- Ekstern evaluering av studietilbud hvert 6. år av en fagperson fra annen utdanningsinstitusjon eller ansatt i virksomhet som er relevant for studietilbudet.
- NOKUTs underviserundersøkelse 2021 (gjennomføres hvert 4. år.)

Arbeidet med alle studentevalueringene følger Rutiner for studentevalueringer ved Høgskolen for ledelse og teologi. Resultatene brukes i en rekke dokumenter som bidrar til høgskolens kvalitetsarbeid, og som benyttes som grunnlag for kvalitetsforbedrende tiltak, se § 4-1(5).

Komiteen noterer seg at mange av studentene ved høyskolen har praksis. Dokumentasjonen gir imidlertid ikke svar på spørsmålet om høyskolen har tydelige rutiner for innhenting av informasjon om erfaringer fra praksis på samme systematiske måte som på andre områder. Under institusjonsbesøket fikk komiteen likevel inntrykk av at det skjer mye uformelt kvalitetsarbeid knyttet til gjennomføring av praksis. For å sikre dokumentert

kunnskap som grunnlag for videre utvikling av praksisordningene vil komiteen anbefale en mer systematisk og dokumentert innhenting av informasjon også om praksis i studietilbudene. HLT oppgir at høyskolens studenter ikke gjennomfører Studentenes helse- og trivselsundersøkelse. Komiteen stusser over dette, og anbefaler at HLT gjør denne undersøkelsen tilgjengelig for studentene ved høyskolen. Komiteen vurderer likevel at høyskolen i tilstrekkelig grad innhenter informasjon fra relevante kilder på en systematisk måte for å vurdere kvaliteten i alle studietilbud.

Konklusjon

Kravet i studietilsynsforskriften § 4-1 (4) er oppfylt.

Bruk av kunnskap fra kvalitetsarbeidet

§ 4-1 (5) Kunnskap fra kvalitetsarbeidet skal brukes til å utvikle kvaliteten i studietilbudene og avdekke eventuelt sviktende kvalitet. Sviktende kvalitet skal rettes opp innen rimelig tid.

Vurdering

Rapporteringslinjen som går fra det enkelte emnet og studietilbudet via ledernes læringsnotater og læringslaboratorium og videre inn i høyskolens årsrapport om utdanningskvalitet, skal sikre at kunnskap blir brukt til forbedring av kvaliteten i studietilbudene ved HLT. Læringslaboratorium er som tidligere nevnt et todagers arbeidsseminar med hele staben, inkludert studentrepresentanter, og står sentralt i arbeidet med å sette sammen resultater fra kvalitetsarbeidet og videreutvikle kvaliteten i studietilbudene. I etterkant av læringslaboratorium utarbeides det forslag til prioriterte oppgaver for utvikling og forbedring av studiekvaliteten ved høyskolen knyttet til hvert av de fem kvalitetsområdene i forandringsdokumentet. Disse oppgavene tas videre med inn i kvalitetsarbeidet.

Forandringsdokumentet behandles i LMU og FoU-utvalget, som kan komme med enda flere oppgaver og forslag til både nye og justerte målsettinger. Større endringer behandles alltid av styret i forbindelse med budsjettplanlegging. Mindre endringer går rett til administrasjonen. Læringslaboratorium gjennomføres i juni, forandringsdokumentet utarbeides i løpet av sommermånedene og så gjennomføres det en halvårsvurdering av fremdriften ved juletider, slik som vist i årshjulet.

Resultater fra emneevalueringer, programevalueringer, Studiebarometeret og andre undersøkelser går til faglærere som skal vurdere eventuelle endringer. I dokumentasjon fra studieprogramnivået merker komiteen seg at emneevalueringer primært er en dialog mellom faglærer og studentene for å kunne justere det pedagogiske opplegget og løpende revisjon av emneplaner. Faglærerne skriver fagevalueringer som går til faglig leder, og faglig leder skriver en grundig oppsummering som innlemmes i læringsnotatet.

Studentevalueringene legges ut i læringsplattformen Moodle, slik at studentene kan logge seg inn og gjennomføre evalueringen på egen hånd. Det er faglærernes oppgave å minne studentene på evalueringene. Evalueringene er anonyme, og de pleier vanligvis å ha en svarprosent på 30–40%.

HLT viser til flere eksempler på at resultater fra kvalitetsarbeidet brukes til å utvikle kvaliteten i studietilbudene:

- Gjennom studiebarometeret ble HLT oppmerksom på at Bachelor in Theology and Leadership hadde fått en lavere skår enn gjennomsnittet på programmets arbeidslivsrelevans. Studentene ønsket at praksisfag skulle inngå i det engelske programmet, og praksis ble innført påfølgende studieår. Etter en ny evaluering kom det frem at samme program burde ha et tydeligere fokus og manglet både metodefag og obligatorisk bacheloroppgave. Dette førte til at FoU-utvalget og faglig

leder i løpet av studieåret besluttet at det var behov for å gjøre en mer helhetlig revidering av hele studietilbudet.

- Gjennom studentevalueringer av bachelor i religion og samfunn fanget HLT opp en økende interesse for at programmet skulle tilbys på engelsk. Etter godkjenning fra NOKUT ble bachelorprogrammet tilbudt på engelsk (Bachelor in Religion and Social Science) fra høsten 2021.
- Som følge av en ekstern revisjon av praksisfagene i 2021 ble det gjennomført flere endringer i praksisemnene. Det gjaldt blant annet endringer i arbeidskrav, oppgradering av pensum, spesifisering av læringsmålene, inkludering av nye temaer og inkludering av obligatoriske samtaler mellom praksislærer og praksisstudent. Samme endringer ble også gjennomført i de engelske praksisfagene.

Basert på kildematerialet som høyskolen samler inn, ser komiteen at tilbakemeldinger, bekymringsmeldinger og meldinger om kvalitetsavvik leder til endringer i studietilbud og emner. Komiteen mener at høyskolen har et kvalitetssystem som bidrar til at kunnskap fra kvalitetsarbeidet brukes til å utvikle kvaliteten i studietilbudene og til å avdekke sviktende kvalitet. Komiteen har også et inntrykk av at oppretting av kvalitetssvikt skjer innen rimelig tid. I årsrapporten for 2018 står det for eksempel at fire emner ikke ble evaluert den høsten. Ifølge HLT skjedde trolig denne svikten fordi noen undervisere ikke skjønnte at ansvaret for å opprette emneevalueringer i den nye læringsplattformen Moodle var overført fra studieadministrasjonen til underviserne. Det ble raskt igangsatt opplæring i bruken av Moodle.

Komiteen vurderer at HLT bruker kunnskap fra høyskolens kvalitetsarbeid til å både sikre og utvikle kvaliteten i studietilbudene og at sviktende kvalitet rettes opp innen rimelig tid.

Konklusjon

Kravene i studietilsynsforskriften § 4-1 (5) er oppfylt.

Vurdering og utvikling av institusjonens studieportefølje

§ 4-1 (6) Resultater fra kvalitetsarbeidet skal inngå i kunnskapsgrunnlaget ved vurdering og strategisk utvikling av institusjonens samlede studieportefølje.

Vurdering

HLT har en relativt liten og stabil studieportefølje med to bachelorprogram, som tilbys på både norsk og engelsk, i tillegg til en rekke årsheter og frittstående emner. I tillegg samarbeider HLT med Ansgar høyskole om en *master i ledelse og menighetsutvikling*. HLT har som hovedformål å utdanne til pastortjeneste og annen tjeneste innenfor kirke, skole og samfunn, noe som også er en tydelig prioritering i høyskolens strategiske plan.

I høyskolens treårsplan står det at nye studietilbud skal evalueres opp mot institusjonens formål og identitet. Den kanskje viktigste og mest systematiske vurderingen av studieporteføljen skjer gjennom læringsnotatene til faglig leder og rektor, som diskuteres samlet i læringslaboratorium i juni hvert år, sammen med læringsnotatene fra de andre lederne og studentrådet. Drøftinger i læringslaboratorium oppsummeres i en læringslogg, og tiltak og forslag konkretiseres i forandringsdokumentet for kommende studieår. Fremdrift og utvikling av tiltakene i forandringsdokumentet evalueres ved årsskiftet i en halvårsevaluering. Høyskolens styre informeres alltid om endringer i studieporteføljen, og større endringer skal styrebehandles.

HLT dokumenterer videre at det har vært gjennomført to større prosjekter der høyskolen har foretatt en strategisk vurdering av hele studieporteføljen og diskutert hvordan porteføljen skal videreutvikles i fremtiden. Det første prosjektet resulterte i dokumentet «Visjoner og muligheter», som ble ferdig utarbeidet i 2015. Utredningen ble utført på oppdrag fra høyskolens styre og eiere, og sluttrapporten ble behandlet av høyskolens styre. Det andre prosjektet ble også igangsatt av styret og resulterte i «Strategisk langtidspan for utvikling av Høgskolen for ledelse og teologi». Viktige diskusjonsområder i arbeidet med langtidspanen var høyskolens identitetsgrunnlag, samfunnstrategiske behov, eierorganisasjonenes behov, student-/målgruppebehov samt digital satsing og samarbeid. Det er tydelig for komiteen at høyskolen har benyttet resultater fra kvalitetsarbeidet i arbeidet med disse dokumentene.

Som beskrevet under vurderingene av studietilsynsforordningen § 4-1 (3) vurderer komiteen at høyskolen har etablert tydelige rutinebeskrivelser for oppretting og akkreditering av studietilbud og reakkreditering av eksisterende studietilbud. Siden HLT er en høyskole med akkrediterte studietilbud, er det naturlig at høyskolen ikke kan vise til praksis når det gjelder akkreditering av nye studietilbud. Komiteen ser imidlertid flere eksempler på større og mindre endringer i studietilbud basert på resultater fra kvalitetsarbeidet.

I høyskolens årsrapport leser komiteen at et viktig mål har vært å etablere alumni for HLT, for styrke kontakten mellom tidligere studenter, HLT og samarbeidspartnere. Høsten 2021 var dette arbeidet ferdigstilt, og det ble gjennomført en alumniundersøkelse for tidligere

kandidater. Svarprosenten var på 52%, og HLT fikk nyttig informasjon om hvordan kandidatene vurderer sin utdanning ved høyskolen. Denne informasjonen er såpass ny at HLT ikke har kunnet vise hvordan den blir brukt videre inn i kvalitetsarbeidet, men komiteen har tillit til at institusjonen vil bruke informasjonen på en formålstjenlig måte. Alumniundersøkelsen ble fulgt opp av en arbeidsgiverundersøkelse. Hensikten var å finne ut hva arbeidsgiverne mener om kandidatene som er utdannet ved HLT. I årsrapporten står det at det dessverre kom inn få svar fra arbeidsgiverne, og at undersøkelsen derfor ble sendt ut på ny. Komiteen finner det positivt at HLT har etablert spørreundersøkelser til både tidligere studenter og til arbeidsgivere, og støtter videreføringen av dette arbeidet.

Komiteen anser at HLT viser at resultater fra kvalitetsarbeidet inngår som en sentral del av kunnskapsgrunnlaget ved vurdering og strategisk utvikling av den samlede studieporteføljen.

Konklusjon

Kravet i studietilsynsforskriften § 4-1 (6) er oppfylt.

4 Komiteens samlede konklusjon

Konklusjon

Det systematiske kvalitetsarbeidet ved HLT er tilfredsstillende: Alle krav i universitets- og høyskoleloven §§ 1-6 og 4-3 (5), studiekvalitetsforskriften § 2-1 (2) og studietilsynsforskriften § 4-1 er oppfylt. De sakkyndige har tillit til at institusjonens systematiske kvalitetsarbeid sikrer og videreutvikler utdanningskvaliteten.

Komiteens kommentarer til konklusjonen

Komiteen mener at HLT kontinuerlig arbeider for å sikre og videreutvikle kvaliteten i høyskolens utdanninger. Høgskolen har et godt beskrevet kvalitetssystem med rollebeskrivelser og ansvarsfordeling. Studentevalueringer inngår i systemet. Kvalitetsarbeidet er forankret i høyskolens strategi, i styret og i ledelsen. Både studenter og ansatte gir uttrykk for at de blir inkludert i arbeidet med å utvikle kvaliteten, selv om komiteen mener at høyskolens rutiner for tilbakemelding til studentene må bli bedre. HLT henter informasjon fra relevante kilder og bruker denne informasjonen til å utvikle kvaliteten i studietilbudene og den samlede studieporteføljen. Komiteen ser at det uformelle og studienære kvalitetsarbeidet står sterkt ved HLT. Selv om det er tydelig for komiteen at det uformelle kvalitetsarbeidet har en positiv innvirkning på læringsmiljøet og kvalitetskulturen, mener komiteen likevel at høyskolen bør vurdere å formalisere mer av det uformelle arbeidet. Her tenker komiteen spesielt på at studenter i større grad bør oppfordres til å benytte formelle kanaler for å gi tilbakemeldinger. Dersom høyskolen i større grad også bidrar til å styrke kompetansen til studenttillitsvalgte, mener komiteen at studentene vil ha bedre forutsetninger for å delta mer aktivt i høyskolens kvalitetsarbeid.

I kapittel 5 gir komiteen HLT råd om videre utvikling av det systematiske kvalitetsarbeidet. Alle disse rådene går ut over minstekravene i loven og forskriftene.

5 Vedlegg til komiteens innstilling

Råd til videreutvikling av institusjonens systematiske kvalitetsarbeid

I tillegg til å vurdere om kvalitetsarbeidet oppfyller kravene i universitets- og høyskoleloven § 1-6 og § 4-3 (5), studiekvalitetsforskriften § 2-1 (2) og studietilsynsforskriften kapittel 4, ligger det i komiteens mandat å gi råd om videreutvikling av kvalitetsarbeidet ved institusjonen.

Den sakkyndige komiteen vil gi følgende råd til Høyskolen for ledelse og teologi:

- styrke opplæringen av både de norske og de internasjonale studentrepresentantene i råd og utvalg, og studentrådet.
- styrke tilbakemeldingsløyfen til studentene, slik at det blir tydelig for studenter hvilke beslutninger som er fattet.
- sørge for at ordningen med studentombud er godt kjent blant studentene.
- kartlegge det uformelle kvalitetsarbeidet og vurdere å formalisere deler av det uformelle arbeidet og ta det inn i kvalitetssystemet.
- utarbeide tydeligere rutiner for gjennomføring og evaluering av praksis i kvalitetssystemet.
- etterstrebe flere faglig fulltidsstillinger, for å motvirke sårbarhet og sikre kontinuitet i det faglige arbeidet.

6 Institusjonens uttalelse til komiteens innstilling

HLT har valgt å ikke skrive en offentlig uttalelse til komiteens innstilling.

DRAMMENSVEIEN 288 | POSTBOKS 578,1327 LYSAKER | T: 21 02 18 00 | [NOKUT.NO](https://www.nokut.no)